

ВИМОГИ РИНКУ ПРАЦІ США ДО ФАХІВЦІВ З МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

Велущак Марина Ярославівна
м. Чернівці

У статті проаналізовано особливості сучасного американського ринку праці. Виявлено закономірності функціонування та модель ринку праці США. Висвітлено поняття «ринку праці» як економічної та педагогічної категорії. Досліджено особливості працевлаштування фахівців з міжнародного бізнесу та вимоги сучасного ринку праці США. Проаналізовані основні якості та компетенції якими повинні володіти фахівці з міжнародного бізнесу в США.

Ключові слова: ринок праці, фахівець, магістр з міжнародного бізнесу, бакалавр з ділового адміністрування.

Постановка проблеми та її зв'язок з науковими та практичними завданнями. Глобалізація економіки, що стала ознакою сучасного світового економічного розвитку, висуває нові вимоги до підготовки фахівців у сфері економіки та міжнародного бізнесу. Вона потребує спеціалістів, які добре знаються на закономірностях та тенденціях розвитку світового ринкового середовища, вміють його аналізувати, приймати оптимальні рішення щодо діяльності компаній в цьому середовищі, мають навички ведення ділових переговорів, володіють основами крос-культурного менеджменту. Будь-який ринок може функціонувати тільки за умови поєднання робочої сили та засобів виробництва. Міжнародний бізнес історично і логічно виникає внаслідок розвитку й поглиблення міжнародного поділу праці та формування світового ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробкою питань, пов'язаних з ринком праці, його змінами у процесі глобалізаційних перетворень економіки займалися багато видатних зарубіжних вчених, серед яких варто виділити Г.Беккера, Дж.Гелбрейта, Л.Ерхарда, Дж.Кейнса, А.Маршалла, які започаткували теорію формування й розвитку ринкової економіки і, зокрема, теорію трудових відносин у системі ринку праці. Проблемами економічної освіти в педагогіці займалися Л.Кулаковий, В.Монахов, І.Сасов, В.Симоненко. Методологічні підходи до економічного виховання і освіти розкриваються в працях І.Прокопенка, А.Прутченкова, Б. Райзберга, В.Симоненка. Загальні аспекти економічної освіти достатньо глибоко проаналізовані в працях Л.Албалкіна, Л.Бляхмана, В.Розова. Економічна і бізнес-освіта США вивчалась дослідниками в таких напрямках: проблеми організації, управління та міжнародної співпраці у сфері бізнес-освіти (Л.Євенко), соціологічний аспект економічної освіти в школах США (С.Пястолов), стан економіки як навчального предмета в коледжах та університетах США (Т.Суспіцина). Організаційно-педагогічні аспекти підготовки фахівців економічного профілю у вищих навчальних закладах США відображено в статтях О.Пивоварової; загальні характеристики системи американської бізнес-освіти розкриті Л. Мулик.

Мета статті. Метою даної статті є аналіз сучасного ринку праці США та висвітлення основних вимог ринку праці США до фахівців з міжнародного бізнесу

Виклад основного матеріалу. Ринок праці є найбільш складним і динамічним елементом ринкової економіки. Тут не тільки переплітаються інтереси працівників і роботодавців, але й віддзеркалюються всі соціально-економічні, політичні, демографічні процеси, що відбуваються в суспільстві.

Під ринком праці розуміють органічну складову економіки, що виконує функції розподілу й перерозподілу суспільної праці за сферами та галузями, господарства, видами та формами діяльності, за критерієм ефективності праці та виробництва відповідно до структури суспільних потреб і форм власності [4, с.24]. Досліджуючи проблеми ринку праці, О. Грішнова зазначає, що ринок праці – це система суспільних відносин, пов'язаних з попитом і пропозицією праці, тобто з її купівлею і продажем; це також економічний простір – сфера працевлаштування, в якій взаємодіють покупці й продавці праці; і це механізм, що забезпечує узгодження ціни та умов праці між роботодавцями і найманими працівни-

ками та регулює відповідний попит та пропозицію [2, с.28]. Однією з важливих складових ринку праці є якість робочої сили, так як роботодавці зацікавлені у висококваліфікованих працівниках, які володіють новітніми технологіями, уміють експериментувати. Вітчизняна вчена Н.Ничкало, спираючись на концепцію людського розвитку (С.Бандур, Е. Лібанова, В.Скуратівський, О.Палій та ін.) стверджує, що ринок праці створений людьми, вдосконалюється й розвивається ними; його доцільно розглядати в тісному зв'язку з людиною, її творчим потенціалом, її вихованням та навчанням, її трудовою діяльністю, безперервною освітою впродовж життя як педагогічну категорію [5, с.136]. За умови розгляду ринку праці як педагогічної категорії, доцільно наголосити, що поступова трансформація розвитку науки та сучасних технологій інформатизації суспільства як вирішальний фактор економічного зростання впливає на розвиток системи професійно-економічної освіти, на її модернізацію й відповідно забезпечує підготовку соціально захищеного, конкурентоспроможного кваліфікованого робітника, з високим рівнем інтелектуального і творчого потенціалу, культури мислення і діяльності.

Модель ринку праці США характеризується високою активністю суб'єктів ринку праці, яка ґрунтується на державній політиці підтримки конкурентного стану економіки та прагненням до індивідуального успіху.

Політика зайнятості на підприємствах орієнтується на високу географічну (територіальну) мобільність працівників між підприємствами, на прийом вже підготовлених в учбових закладах країни кадрів, на мінімум витрат підприємства на виробниче навчання. Заробітна плата є результатом індивідуальних і колективних переговорів, укладання контракту або колективного договору. Важливу роль в колективних переговорах відіграють профспілки, більшість яких створюються за галузевим принципом. Як наслідок, рівень заробітної плати залежить від попиту і пропозиції робочої сили, складності робіт, продуктивності праці, можливостей підприємства [7, с. 303].

Хоча у США переважає зовнішній ринок праці, але існує і внутрішній ринок. Внутрішній (внутрішньо фірмовий) ринок праці характеризується закритістю, слабкою конкуренцією. Рух робочої сили здійснюється в основному у рамках фірми, тобто перехід (переведення) робочої сили з одного робочого місця на інше, оволодіння суміжними спеціальностями.

Підготовка персоналу здійснюється усередині підприємства і підпорядкована меті і цілям конкретного підприємства. Внутрішньо фірмові ринки відокремлені один від одного. На їх діяльності позначається характер виробництва і внутрішній розпорядок роботи. Тому кадри тієї або іншої фірми мають незначну конкурентоспроможність на зовнішньому ринку. Внутрішній ринок вирішує два головних завдання: забезпечення процесу оволодіння специфічними знаннями та навичками та внутрішньо фірмовим досвідом; запобігання витоку одержаних знань і досвіду за межі фірми.

Наприклад, принципу довічної гарантії зайнятості дотримується найбільша компанія IBM. Для реалізації цього принципу, компанія здійснює політику безперервного збільшення розміру фондів соціального розвитку, надає працівникам численні пільги і заохочення. Проте, для США переважаючим залишається зовнішній ринок, про що свідчить більш високий рівень безробіття [4, с.108].

Американський ринок праці передбачає наявність у працівників професій, які можуть використовуватись різними фірмами та підприємствами. Цей ринок праці зорієнтований на закінчену професійну підготовку кадрів поза межами фірми. При цьому підприємці не прагнуть вкладати кошти в підготовку кадрів, а регулювання виробничих відносин базується на жорсткій класифікації робіт та чітких межах змісту кожної роботи з тим, аби зберегти професійну мобільність кадрів [1, с.132].

Однією із основних вимог ринку праці США до фахівців з міжнародного бізнесу є насамперед ступінь бакалавра з ділового

адміністрування із спеціалізацією в міжнародному бізнесі хоча переваги надаються кандидатам із ступенем магістра з міжнародної економіки або міжнародного бізнесу. Пройшовши курс навчання можна отримати ступінь бакалавра (Bachelor of Business Administration (specialization in international business)), магістра з міжнародного бізнесу (Master of International Business) або ступінь магістра з ділового адміністрування (Master of Business Administration) із спеціалізацією в міжнародній економіці або міжнародному бізнесі, слід зазначити що в США існує ступінь доктора з міжнародної економіки (Ph.D. in International Economics).

Потенційними роботодавцями для фахівців з міжнародного бізнесу є державні установи, міжнародні організації та компанії з міжнародними філіями, комерційні та міжнародні банки, консультативні фірми, державні торгові організації, міжнародні торгові організації, компанії які займаються перевезеннями а також туристичні агентства. Фахівці з міжнародного бізнесу потрібні також на спільних підприємствах, у зовнішньоекономічних відділах американських компаній, у науково-дослідних інститутах та центрах, які проводять дослідження стану світових товарних та фінансових ринків, розвитку інтеграційних та глобалізаційних процесів. Фахівці з міжнародної економіки можуть працювати експертами-консультантами підприємств, які ведуть зовнішньоекономічну діяльність, науковими співробітниками науково-дослідних установ і лабораторій [8].

На індустрію міжнародного бізнесу впливає розвиток суспільства, інформаційних технологій та торгівлі. Тому вимогами до фахівців з міжнародного бізнесу є не лише попередній досвід роботи (не менше 3-5 років), знання з бухгалтерського обліку, фінансів, маркетингу, інформаційних систем, але знання менеджменту, економічного права, вільне володіння кількома іноземними мовами, знання іноземних культур. Обов'язкове вивчення декількох іноземних мов сприяє суттєвому розширенню можливостей активної діяльності у міжнародному бізнесі, успішній участі у переговорних процесах, розвитку особистих інтелектуальних здібностей. Для реалізації себе на практиці як фахівців з міжнародного бізнесу студенти вивчають широке коло професійно орієнтованих дисциплін, зокрема міжнародний маркетинг, міжнародні фінанси, міжнародну економічну діяльність США, міжнародне економічне право, облік у зарубіжних країнах, міжнародну торгівлю, міжнародну інвестиційну діяльність, міжнародні організації, інформаційні системи і технології в міжнародній економіці тощо.

За даними Бюро трудової статистики США (The U.S. Bureau of Labor Statistics), зростання числа робочих місць для фахівців з міжнародного бізнесу очікується збільшення на шість відсотків у період між 2008 і 2018, що повільніше, ніж у середньому по країні, однак, більше перспектив для працевлаштування матимуть особи з ступенями магістра з міжнародного бізнесу або міжнародної економіки та знаннями про особливості функціонування міжнародних ринків [9]. Згідно досліджень Бюро трудової статистики США за 2012-2013 рік найбільш затребуваними фахівці з міжнародного

бізнесу є в штатах Каліфорнія, Техас, Флорида, Іллінойс та Нью Джерсі, а найбільша кількість фахівців з міжнародного бізнесу нараховується в штатах Колорадо, Меріленд та Іллінойс [10].

Відповідно до первинних посад, які може обіймати фахівець з міжнародного бізнесу, він підготовлений виконувати такі функції: обліково-аналітичну, нормо проектну, організаційну, контрольну, експлуатаційно-технологічну, інформаційну, планову.

Фахівець з міжнародного бізнесу повинен мати здатності розв'язувати проблеми і завдання соціальної діяльності, зокрема:

- 1) організувати власну діяльність;
- 2) володіти основною термінологією, правовими основами інформаційної діяльності
- 3) мати широкий кругозір, міцні професійні знання
- 4) урахувати суспільні відносини та політичні переконання у процесі діяльності;
- 5) здійснювати ефективне ділове спілкування;
- 6) урахувати основні економічні закони у процесі професійної діяльності;
- 7) урахувати правові засади у професійній діяльності;
- 8) знати закони та нормативні акти, які регулюють міжнародну економічну діяльність.
- 9) урахувати моральні переконання та смакові уподобання у процесі безпечної та ефективної діяльності;
- 10) застосовувати закони формальної логіки у процесі інтелектуальної діяльності;
- 11) орієнтуватися у сучасних концепціях наукових знань;
- 15) орієнтуватися в історичному спадку економічних шкіл і теорій.

Існує певна класифікація якостей фахівця з міжнародного бізнесу, що забезпечують успішність виконання професійної діяльності:

1. Розвиток концентрації та переключення уваги (здатність протягом тривалого часу зосереджуватись на одному предметі та швидко переключатися з одного виду діяльності на інший)
2. Високий рівень розвитку пам'яті
3. Високий рівень математичних здібностей
4. Спроможність працювати в умовах дефіциту часу та інформації
5. Спроможність протягом тривалого часу займатись одноманітним видом діяльності
6. Здатність до аналітичного мислення [6, с.428].

Висновки. Таким чином інформаційна культура сьогодення вимагає від сучасної людини знань і умінь, особливого стилю мислення, що забезпечує їм необхідну соціальну адаптацію до змін гарантуючи гідне місце в інформаційному та професійному середовищі, сприяє значній ефективності не тільки професійній діяльності сучасного фахівця, а і його самоосвіти. Тому однією із основних вимог ринку праці США до фахівців з міжнародного бізнесу є всебічна освіченість, ерудованість, глибокі професійні знання, обізнаність в особливостях міжнародних економічних відносинах а також знання декількох іноземних мов.

Література та джерела

1. Винокур М.А. Економіка труда; под ред. М.А.Винокура, Н.А.Горелова. – СПб.: Питер, 2004. – 656 с.
2. Грішнова О.А. Економіка праці і соціально-трудові відносини: підруч. / О.А.Грішнова. – К.: Знання, 2007 – 559 с.
3. Карпіщенко О.І. Економіка праці і соціально-трудові відносини: Навч. посіб. / Карпіщенко О.І. – Суми: ВТД Університетська книга, 2007 – 264 с.
4. Лібанова Е.М. Ринок праці: навчальний посібник / Е.М.Лібанова. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 224 с.
5. Ничкало Н.Г. Професійна освіта і навчання: проблеми взаємозв'язку з ринком праці / Н.Г.Ничкало// Формування широкої кваліфікації робітників. Вклад ПТО у розвиток трудового потенціалу XXI століття: зб. матер., підгот. У рамках реалізації укр.-нім. Проєкту „Підтримка реформи професійно-технічної освіти в Україні” / [Ю.Вайс, Н.Ничкало, А.Сімак та ін.]. – Ніжин: ТОВ „Видавництво „Аспект-Поліграф”, 2007. – С. 134-148
6. Романова Е.С. 99 популярних професій. Психологічний аналіз і професіограмми. 2 – е изд. – СПб.: Питер, 2003. – 464с.
7. Рофе А.И. Економіка труда: учебник / А.И.Рофе. – М.: КНОРУС, 2010. – 400 с.
8. Molson J. What can I do with a degree / John Molson [Electronic resource]. – Режим доступу: <<http://johnmolson.concordia.ca/en/career-services/students/what-can-i-do-with-my-degree/1416-what-can-i-do-with-a-degree-in-international-business>>. – Загол. з екрану. – Мова англ.
9. The U.S. Bureau of Labor Statistics [Electronic resource]. – Режим доступу: <<http://www.bls.gov/>>. – Загол. з екрану. – Мова англ.
10. The U.S. Bureau of Labor Statistics [Electronic resource]. – Режим доступу: <<http://www.bls.gov/oes/current/oes130000.htm>>. – Загол. з екрану. – Мова англ.

Проанализированы особенности американского рынка труда. Выявлены закономерности функционирования и модель рынка труда США. Освещены понятие «рынок труда» как экономической и педагогической категории. Исследованы особенности трудоустройства специалистов по международному бизнесу и требования современного рынка труда США. Освещены основные качества которыми должны обладать специалисты по международному бизнесу в США.

Ключевые слова: рынок труда, специалист, магистр международного бизнеса, бакалавр делового администрирования.

The peculiarities of American labor market have been analyzed. The regularities of functioning and the model of the labor market of the USA have been revealed. The concept "labor market" has been highlighted as an economic and educational category. The peculiarities of international business specialists' employment have been investigated. The main skills of specialists in international business have been highlighted
 Key words: labor market, specialist, master of international business, bachelor of business administration

УДК 378.016:004

ПРОБЛЕМИ СИСТЕМОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Вербицька Вікторія Іванівна

м.Харків

Стаття присвячена розгляду продукту освіти як суспільно корисної діяльності, де її якість виступає головним фактором, що повинен впливати на сутність і склад реформ у сфері вищої освіти України. Вказується, що на сучасному етапі з двох аспектів категорії якості освіти особливого значення набуває, на протизвагу виробничому, саме філософський підхід і забезпечення якісної освіти повинно стати провідним напрямком довгострокової стратегією у відтворенні якості інтелектуальних ресурсів незалежної держави і забезпечення її національної безпеки.

Ключові слова: внутрішня позиція студента, мотиви, відношення, навчально-професійна діяльність, активність.

Постановка проблеми. Не потребує доведення твердження, що основою існування і засобом збереження державності в сучасних умовах є освічений національний і культурний дух українського народу, збереження і розвиток якого неможливий без високоорганізованої системи народної освіти.

Одним з головних завдань на сьогоднішній день є забезпечення якості освіти. Однак у зв'язку з тим, що система оцінки якості освіти в Україні тільки почала створюватися, єдиного концептуально-методологічного розуміння виміру цього терміну ще не сформовано.

В той самий час в багатьох країнах світу в учбових закладах розповсюджений так званий внутрішній моніторинг якості, що означає регулярне проведення анкетування серед учнів, студентів, а також вчителів, викладачів. Анкети мають велич кількість питань стосовно всіх аспектів життя учбового закладу: якості викладання кожної учбової дисципліни, підручників та інших учбових матеріалів, об'єктивності оцінок, стану учбових приміщень, роботи бібліотеки, майстерень, ідальні, книжкового магазину, спортивних споруд і т.ін. Аналіз таких анкет дозволяє здійснювати висновки щодо діяльності кожного вчителя, викладача, інших робітників і всіх служб та своєчасно здійснювати корективальні заходи. В нашій країні досить часто, особливо на регіональному рівні, використовується неапробований і нестандартизований інструментарій; діяльність різних організацій, що досліджують проблеми якості освіти, не координується; відсутнє необхідне науково-методичне забезпечення для об'єктивного і надійного збору інформації, спостерігається недолік кваліфікованих кадрів у цій галузі та ін.

Означене становище вимагає здійснення цілеспрямованих зусиль щодо теоретико-методологічного обґрунтування організації систем якості в освіті, в тому числі розроблення та впровадження сучасних технологій оцінки різних показників якості навчання і виявлення факторів, що впливають на досягнення окремих показників якості. Тому, незважаючи на активний розвиток стандартів і методів забезпечення якості освіти в національній системі освіти, наукова громадськість продовжує дискутувати відносно ключових моментів її реформи, з яких найважливішим для даного дослідження є питання про сутність продукту освіти як суспільно корисної діяльності.

Аналіз останніх досліджень. Вивченню та дослідженню питання якості освіти присвячені роботи зарубіжних вчених А.М.Новікова, В.В.Глухова, С.А.Степанова, А.П.Єфремова, М.М.Поташніка, М.Ф.Корольова, Є.М.Короткова та ін. Не обходять увагою актуальність та важливість проблеми українські вче-

ні, серед яких необхідно відмітити Н.М.Беденко, М.Г.Сергееву, В.П.Соловйова, А.І.Кочетова, Є.Ю.Тишина, О.В.Блінкова, Є.О.Уткіна та ін.

Крім того, наукові дискусії торкаються значної кількості питань сутності та структури категорії якості стосовно навчання, освітніх систем і процесів; можливостей і засобів вимірювання якості в освіті; особливостей використання наявних механізмів управління якістю в навчальних системах.

Позитивно оцінюючи результати досліджень вищевказаних вчених і дослідників, водночас зазначимо, що нині в Україні відсутня науково обґрунтована та наочно доведена система управління не тільки якістю освіти, а й самим процесом освіти всіх рівнів, яка була б об'єднана єдиними алгоритмічним і технологічним інструментарієм для забезпечення конкурентоздатного рівня освіти.

Виклад основного матеріалу. В даному контексті автору близька позиція ректорів багатьох вітчизняних та зарубіжних вищих учбових закладів, яка полягає в тому, що кінцевий продукт вищих учбових закладів не може бути зведеним до категорії освітньої послуги, оскільки їм є якість людини як єдності якості спеціаліста та особистості; освіта як культурний і соціально-економічний феномен не тільки є суспільним благом, а й засобом суспільного відтворення.

Саме тому ринок, як економічний механізм, який має проявлені короткострокові, а не довгострокові характеристики, в принципі не може виступати основним або єдиним замовником і оцінювачем кількості та якості не тільки вищої, але й будь-якої освіти. Більш того, в умовах постіндустріального суспільства тільки вища освіта здатна виступати основним механізмом відтворення всієї системи освіти і опосередковано - одним з механізмів відтворення якості людського і соціального капіталу. Тому забезпечення вищої освіти населення України є не тільки особистою справою студента або питанням попиту освіти на ринку, а й справою довгострокового, стратегічного акценту у відтворенні якості інтелектуальних ресурсів незалежної держави і забезпечення її національної безпеки, незважаючи на те, що, безумовно, завжди є значний сектор діяльності в галузі вищої освіти, який описується категорією «освітні послуги».

Очевидно, що й поняття якості освіти являє собою складну наукову категорію, що має одночасно культурний, соціальний, економічний і педагогічний аспекти. У загальному значенні якість – це істотна ознака, властивість, що відрізняє один предмет від іншого. У «Глосарії гарантії якості акредитаційних термінів», підготовленою ЮНЕСКО, відзначається, що загальним для всіх підходів в академічній якості є інтеграція наступних елементів:

- гарантована реалізація мінімальних стандартів навчання;
- здатність ставити цілі в різних контекстах і досягати їх з відповідними показниками і контекстними змінними;
- здатність відповідати вимогам та очікуванням основних і неосновних споживачів та зацікавлених сторін;
- прагнення до вдосконалення.

В сучасних наукових роботах при визначенні якості виділяють як мінімум два підходи: філософський і виробничий.

Один з найвідоміших філософських концептів означеної категорії представлено в роботах відомого теоретика освітньої діяльності А.І.Субетто. На його думку, вона (категорія) включає в